

I

JULES I JIM

Era cap a l'any 1907.

Jules, baixet i rodanxó, estranger a París, li havia demanat a Jim, alt i esprimatxat, a qui amb prou feines coneixia, de fer-lo entrar al ball dels Quat'z'Arts. Jim li havia aconseguit una invitació i l'havia acompanyat a una botiga de disfresses. Mentre Jules remenava amb calma les peces de roba i escollia una senzilla disfressa d'esclau, va néixer l'amistat de Jim envers Jules. Va créixer durant el ball, on Jules va estar-se tranquil, amb els ulls ben oberts, plens d'humor i de tendresa.

L'endemà van tenir la primera conversa de debò. A la seva vida a París, Jules no hi tenia cap dona i en desitjava tenir una. Jim en tenia diverses. Li va presentar una jove que es dedicava a la música. Al principi tot semblava anar bé. Jules va estar una mica enamorat durant una setmana, i ella també. Després Jules la va trobar massa cerebral, i ella el va trobar irònic i plàcid.

Jules i Jim es van veure cada dia. Cadascun ensenyava a l'altre el seu idioma i la seva literatura fins ben entrada la nit. Es llegien els seus poemes i els traduïen plegats. Parlaven sense pressa. Cap dels dos no havia trobat mai un oïdor tan amatent. Sense que ells ho sabessin, els assidus del bar ben aviat els van atorgar uns costums especials.

Jim va introduir Jules als cafès literaris en què freqüentaven les celebritats. Jules va ser-hi apreciat, i Jim n'estava satisfet. En

un d'aquests cafès, Jim hi tenia una amiga, una noieta bonica i desimbolta que resistia a Les Halles fins a les sis de la matinada molt millor que qualsevol poeta. Repartia amb arrogància els seus petits favors. Amb tot, conservava una llibertat fora de la llei i una capacitat de reacció que desarmava. De vegades sortien tots tres junts. Ella desconcertava Jules, a qui trobava simpàtic però babau. Ell la va trobar destacable però terrible. Ella va dur una amiga beneïta per a Jules, però Jules la va trobar beneïta.

Jim no va poder fer res més per Jules. El va encoratjar a continuar buscant tot sol. Jules, potser insegur del seu francès encara imperfecte, sempre fracassava. Jim va dir a Jules: no és per culpa de l'idioma.

I ell li va exposar les seves hipòtesis:

—Encara que em deixis les teves sabates o els teus guants de boxa —va dir Jules—, tot em va gran.

Jules, malgrat l'opinió de Jim, va contactar amb professionals sense trobar-hi cap plaer.

Van tornar-se a centrar en les seves traduccions i les seves converses.

II JIM A MUNIC

Entretant, la mare de Jules, d'edat avançada però encara viva, va arribar de l'Europa Central per veure el seu fill a París. Per a Jules, va ser un maldecap. Li examinava la roba interior i no volia que li faltés cap botó. Va dur Jules i Jim a sopar als millors restaurants, però volia que tots dos portessin levita i barret de copa alta, un esforç considerable per a Jules. Va tornar a marxar.

Tres mesos més tard, un vespre de pluja, Jules va improvisar un sopar per a ells dos a les seves dues habitacions moblades. Jim va obrir l'estufa de llenya per casualitat i hi va trobar el barret de copa alta de Jules, tal qual, recobert d'una fina capa de sutge. Jules va dir amb satisfacció: «Aquí no em fa nosa i el sutge el protegeix.» Jim va respondre: «Jo no sóc la teva mare, Jules.»

Menjaven en petits *bistrots*. Els cigars eren la seva despesa principal. Cadascun triava el millor per a l'altre. Freqüentaven el Concert Mayol i la Gaîté-Montparnasse, on en aquells moments actuava Colette.

Jules parlava llargament a Jim del seu país i de les dones del seu país. Ell n'estimava una, Lucie, de qui havia demanat en va la mà. Per aquest motiu havia marxat a París. Al cap de sis mesos tornaria per veure-la.

—N'hi ha una altra —va dir Jules—, la Gertrude, que fa una vida lliure i té un nen molt bonic. M'entén i no em pren seriosament. Guaita-la.

Jules es va treure una foto de Gertrude de la cartera: estirada nua en una platja, envoltada per una fina onada que s'alçava, amb el fill d'un any assegut nu a les natges de la mare, Eros de cara al mar, com en un castell fortificat.

—Encara n'hi ha una altra, la Lina, que potser estimaria si no fos que estimo la Lucie. Mira, és així.

Amb petites pinzellades lentes va dibuixar un rostre sobre la taula rodona de marbre.

Tot parlant, Jim va mirar aquell rostre i després va dir a Jules: «Marxo amb tu.» «¿Per veure-les?» «Sí.» «Bravo!», va dir Jules.

Jim va voler comprar la taula, però l'amo del bar només volia vendre les dotze taules de cop.